

Šta hoće zagrebački blok.

Izvjesta uzrujanost među članovima zagrebačkog bloka predskazuje nam da će se u najskorijoj budućnosti objelodaniti pravi cilj njegovog postanka i pobude njegovog stvaranja. Simptomi su i suviše očigledni da bi mogli i smjeli zatvarati oči pred svom onom jalovom i negativnom politikom, koju je blok sebi postavio i koju onako svjesno i zločinački sprovedi sa jednom nečuvено pakosnom podmuklošću. Kad se uzmu u obzir mobilni koji su doveli do ostvarenja toga bloka i kad se uzmu u vid elementi koji ga sačinjavaju, onda nam se situacija predstavlja u pravoj svjetlosti. Na prvi pogled, njih nije privukla težnja i briga za što boljim i čvršćim uređenjem države na osnovi jedinstvenosti i jedne nacionalne individualnosti koja bi dobila svoje ovapločenje u zajednici našeg troimenog naroda, već, naprotiv, njih je privukla ona demonski destruktivna osobina, koju su ti elementi primili od svojih carskih gospodara.

Pod crno-zutim austrijskim i magjarskim režimom, svi ti elementi bitu su zaognuti plaštem nekih navodnih protektora i uzeli na sebe ulogu posrednika između vladajućih krugova i naroda, dok u stvari, oni su bili najvjernije i najponiznije sluge najsramnijeg i najodvratnijeg režima intriga i nasilja. Istorijska činjenica je da su baš ti elementi bili glavni podstrekaci i kolovogje svih onih bestidnih progona i bjesomučnih hajki protiv onog dijela našeg čestitog i nacionalno ponosnog življa, čija se krivina sastojala jedino u tome, što je htjeo da očuva svoje nacionalno ime i što je viteški i brižljivo čuvao kult svojih nacionalnih istorijskih tradicija. Prirodno je, dakle, da ti elementi, naviknuti samo na ropku poslušnost, nisu bili u stanju da shvate pojam slobode u širokom demokratskom duhu i pojam države kao jednu nacionalnu individualnost.

Probog solunskog fronta sa strane srpske vojske, koji je značio pobjedu ideje prava i čovječnosti, iznenadio ih je. Osjećajući ipak, njegov istorijski značaj za djelo oslobodjenja i ujedinjenja našega naroda, svi ti elementi, zbudjeni brzinom događaja i imajući vrlo elastičnu kičmu klanjanja i savijanja, primili su novi red stvari sa izvjesnom spoljnom radošću, kojoj su se trudili uzalud da dadu unutrašnji izraz. Njihov razorni duh mučio ih je, jer nije mogao doći u prvim danima oslobodjenja i ujedinjenja do svojih spoljnih manifestacija. I oni su poznizno i pokajnički čekali iza busije zgodan trenutak, kada će moći da dadu oduške svojim demonskim i paklenim nagonima, jer nisu imali razvijenog osjećanja države i nisu bili sposobni da shvate svu veličinu stvaralačkog duha, — dva neophodna uslova za stvaranje države, koje je srpski narod sobom otičavao.

Propašću Austrije, propala je i njihova preporodna uloga po samoj logici stvari. I oni su se našli u novom stanju u istom položaju u pogledu prava, dužnosti i uloge u javnom životu sa narodnom masom. Izgubljene privilegije nije lako zaboraviti i u njima je neprekidno tinjala težnja za revanšem. Novi red stvari njima je bio neshvatljiv, jer nije odgovarao ni njihovom političkom mentalitetu, ni njihovom političkom vaspitanju. U koliko se je konsolidacija države sprovedila, u toliko su kod njih rasli razorni nagoni, destruktivna moć njihove satanske

duše. Zaslijepjeni mržnjom prema svima stvaralačkim snagama, prirodno je da se je ta mržnja iskalila na srpski narod koji je samim sobom predstavljao stub države. Oluda dolaze njihovi prigovori o nekoj srpskoj hegemoniji i srpskom šovinizmu.

Spriječati konsolidaciju države je prva briga zagrebačkog bloka, jer dopustiti da se temelji države učvrste na jedinstvenoj osnovi, značilo bi izbiti ih iz saka njihovu zavodilačku moć i oduzeti im onu demonsku snagu, koja je neprosvječene i zavedene mase imala pod svojom vlašću. Srpska širokogrudnost i tolerancija dale su im uskoro prilike, jer su shvaćene sa njihove strane kao slabost države. Učaureni u prvo vrijeme poslije oslobodjenja, oni su, blagodareći srpskoj velikodušnosti počeli postepeno da se izčauravaju, da dižu glave, da prijete, dok se docnije njihova akcija nije prenijela otvoreno i očigledno na defetistički teren. Razjedinjeni, oni nisu mogli da imaju uspjeha, ali kako ih je zajednička mržnja prema svemu naprednom i prama državotvornim elementima spajala, oni su se ubrzo grupisali, kako bi njihova otrovna i razorna akcija bila korisnija.

Sve te napomene bile su potrebne da bi se razumjele one nemile pojave, ogledane u radičevštinu, i da bi se shvatio stav koji je zagrebački blok zauzeo u ovim trenucima. Ali svi ti defetisti gube iz vida jednu važnu i neoporivu činjenicu, da je ova država stvorena i sagrađena na kostima srpskih sinova, rasijanih po gudurama cijelog svijeta i da, kad je riječ o državi, srpski narod imaće posljednju i odlučnu riječ. A podzemna i razorna akcija zagrebačkog bloka neće uroditi željenim plodom, jer onaj koji je i stvorio ovu državu, on će je i sačuvati. Samo što u tome slučaju pravedna kazna ne može i ne smije mimoći sve vinovnike unutrašnjih neprilika i trzavica. To treba dobro da upamte svi oni elementi, koji osjećaju da u njihovim žilama struji još crnožuta krv.

Moral klerikalaca.

O atentatu na g. Pašića voga naših klerikalaca dr. Korošec dao je slijedeću izjavu, glavnom glasilu svoje stranke »Slovencu«:

»Atentat neće imati nikakve političke posljedice, iako bi trebalo da se rasture sve nasilne organizacije s kojima je atentator Pašićev imao veze. Megjutim protiv ovih organizacija neće se voditi stroga istraga, jer bi inače izišlo na vidjelo da su po svome pravom cilju uperene jedino protivu Slovenaca i Hrvata. Sada se gnjev ovih organizacija okrenuo protiv onih Srba, koji neće da upotrebljavaju olovne kuglice protivu Slovenaca i Hrvata.«

Ovom prilikom treba naglasiti: Nema dvojakog morala u pogledu atentata i ubijanja pošto na kraju krajeva svaki atentator ima svoje ideale. Po shvatanju naših tradicija, koje nam nam daje katolička crkva, treba osuditi isto tako i atentat na Franca Ferdinanda kao i na našeg Kralja Aleksandra, kao na demokratu Draško-voića, kao na radikala Pašića, a ne da se sarajevski atentat i u školama glorifikuje.«

Ovako uvijeno, jezuitski i podlo govori voga jedne stranke, koja hoće da vodi odlučujuću riječ u našoj državi. Iz ovih posljednjih riječi vidi se ono teško ranjeno crnožuto srce, koje je 1914. u početku svjetskog rata bilo bijesno na Srbe i Srbiju i vikalo javno i otvoreno: Srbe o vrbe. Ni danas ti crmožuti, koji se veličali »sveto prestolje Habsburškoga doma« ne mogu da se odreku prošlosti. I danas ih boli srce, za Franjom Josipom i Karlom i danas oni uzdišu za »prejasmim prestoljem« i Austrijom. S tim tipovima treba jednom početi obračunavati.

Писмо из Београда.

Београд, 4. јула,

Иагласане дванаестине најбоље сведоче да код радикала не постоји онаква подвојеност како то замишља опозиција. Ми смо се обрадили извесним радикалима, који су били обилежени као противници предлога министра финансија и сви су нам изјавили: да у клубу не постоји никаква опозиција, нити има каквог расцепа. Предлог министра финансија заслужије је обилну пажњу — веле радикали — и природно је да су се укртила разна гледишта прије него што се пришло дефинитивном ријешењу. У овоме случају истакло се једно гледиште око којега су се сложили не само иавјесни сељаци него и варошани. Кад се ово питање свестрано претресло, дошло се до сагласности и одмах је изачело оно што је у очима опозиције иагледало као нека подвојеност и расцеп у клубу. Тако је остала пушта жеља опозиције.

У нашем клубу рекао нам је један радикал — и ако влада апсолутна дисциплина не прима се сваки предлог како влада поднесе, него се претходно проучи. Тако ће увјек бити па тако је било и овом приликом.

Осим закона о дванаестинама доношен је и закон о заједничком раду. Наша цијела држава, а особито Србија и сви погранични крајеви, претрпели су силних штета за вријеме рата. Осим тога у цијелој држави путеви нијесу поправљени да пуних 10 година. У Хрватској, Војводини, Словенији као и другђе путеви су у веома лошем стању. Поред тога су Србија и Црна Гора све опустошене и, природно је, да се је морало мислити на довођење у ред и у исправно стање све оне пустоши, које су окупационе непријатељске власти оставиле за собом. Како овај неодложни посао иаискује огромне материјалне издатке, сама држава није у стању да притекне у помоћ свима народним потребама у довољној мјери. Зато је донијет закон о заједничком раду. У овоме закону предвиђено је да сваки грађанин наше државе је дужан четрнаест дана да ради на поправци путева и свих ових објеката, од којих зависи добра комуникација и правилан и интензиван развој нашег економског живота.

Даље је законом о дванаестинама донијет закон о прирезу на чисту земљарину. Несајесни демагози и подмукли агитатори раамиљели су се по цијелој земљи и невјерно представили народу овај закон. Зато скрећемо пажњу нашем радном и сељачком свијету, да овај закон о прирезу нема ничега заједничког, управо не односи се ни мало на општински прирез, и што је најглавније, он је привремен. Његово трајање ограничено је на годину дана, а за то вријеме донијет ће се закон о иједначењу пореза у цијелој нашој земљи.

Овај закон по својме обиму и значењу далеко премаша обичне законе о дванаестинама. У овом закону има више врло важних новости. Код расхода треба истаћи кредит од 90 милијуна динара за продужење радова на подизању жељезничких пруга, и то: Београд-Мла, Крсна-Пожаревац, Ужице-Вардиште, Тител-Орловат, Прибудић-Книн, Љутомер-Ормож-Мурска Субота. Сви су ови радови у току, а нови ће кредити још више узбрати њихов свршетак, тако да ће један дио ових

друга бити готов још ове јесени, а остали идуће године. Свршавање ових послова биће од непроцењивог економског а и политичког значаја. Србија биће везана жељезницом са Босном, а и са Далмацијом, Хрватска са Далмацијом, Банат са Бачком, Прекомурије са осталим дјеловима наше Краљевине.

Осим кредита на жељезнице ту је урачунав и кредит за изградњу и оправку путева и подизање гвоздених мостова.

Ово уређење државних расхода природно повукло је са собом и потребу да се повећају приходи. И министар финансија је ријешило да у том погледу пође путем повећања прихода непосредним порезима у облику ванредног и привременог приреза, што у ствари значи по-вечање пореза на селаци. А тај је порез на селаци тако незнатан, јер до сада селаци није скоро ништа ни плаћао, да га селаци неће ни осјетити. Ови три пореза имали донијети 511 милиона динара. То је лијепа свотка и биће довољна да попуни једну овећу рупу нашег државног буџета. Ако она донесе и буџетску равнотежу, онда ће увођење овог ванредног приреза бити у истину темељни камен у уређивању наших државних финансија.

Пројекат закона о устројству војске примљен је и у начелу и у јојединственом у војном одбору и доскора одпочеће дискусија о њему у Народној Скупштини. Према овој пројекту, смањен је рок сталног кадра у свима редовима оружја на 18 мјесеца. Што је најглавније овим законом је предвиђено и петнаестдневно осуство сваком војнику и бесплатна војна жељезница. Али сем овога осуства, војници ће се пуштати својим кућама за вријеме љетних радова, жетве. По овој закону даље предвиђено је да се војници за вријеме свога бављења у касарни поучавају модерној пољопривреди.

Лига народа и Македонија.

Делегат Краљевине СХС др. Владимир Ђорговић протеставао је у политичкој комисији конференције Уније Лиге Народа што се у 5 тачки предложене резолуције намеће једино балканским државама: Грчком, Бугарској, Румунији и Краљевини СХС. Дужност да штити муслиманске мањине, те је тражио да се ова дужност наметне свим државама у којим живе муслиманске мањине. Предлог је био примљен.

О инциденту у политичкој секцији Уније Лиге Народа сазнаје се ово: Наш делегат др. Ђорговић дошао је сасвим случајно у политичку комисију у часу кад је бугарски делегат др.

Киров покушао да стави предлог о испитивању односа у Македонији односно бугарских мањина. Др. Ђорговић схватио је овај поступак као изненадни препад, јер ова ствар уопште не спада у компетенцију политичке комисије за националне мањине, гдје је паша Краљевине заступана са једним делегатом. Др. Ђорговић мисли да су Бугари на тај начин хтели, пошто наша Краљевина у политичкој комисији није аступана, да у одсуству нашег делегата прокриомраче македонско питање у дебати, и против тога је најенергичније протествовао. Посредовањем француске, пољске и чехословачке делегације примљен је у нешто ублажејој форми предлог нашег делегата, да се ова дебата скине са дневног реда. Интересантно је да за предлог нашег делегата гласовали и маџарски делегат. Према томе није истинита вјест да је продор какав бугарски предлог да се ово македонско питање преда Лиги Народа.

Далмација г. Н. Пашићу.

Говор нар. посланика г. Мирка Коменовића изречен у име Далмације на великом митингу у Београду дне 28. VI. поводом атептатата на предсј. Владе г. Николу Пашића:

„Браћо! Било је доба кад нас не сматрају људима, кад бијасмо кукавно аустријско робље и сапети лежасмо у ланцима. Тада наше мутне очи упирасмо ка нашем гордом Београду, нашем Краљу Ослободителу и Великом Петру I и његовом Узвишеном Сину. Са Београдом дијелисмо сваку радост и сваку жалост.

У тешким моментима миле нам Србије, нашег Пијемонта, кад страховасмо за њен опстанак, кад се тичало њезиног бити или не бити, ми бијасмо мирни и спокојни кад гледасмо на кормилу српског државног брода г. Николу Пашића. Знали смо, као што нас је привикао, да ће он, успрех буре и олује, вјешто кормарити и сретно доловити у наше луке са бродом који ће нам донијети Уједињење и Ослобођење.

Данас браћо цијело наше Приморје од Раба до Спича, наши дивли оточи и градови, крша Буковица, равни Котари, питома Каштела, јуначка Неретва, славни Дубровник и усташка Бока Которска проклињу на два душе алковна, радио за свој или туђи рачун, што се дрзнуо и подигао руку проти нашег родитеља и миле нам Отачбине.

Пред Великим Старцем а вјечним младих, који још данас нас учи својим примјером како треба служити Краљу и Отачбини;

Бесмртном Николи Пашићу Просвјета.

на глас о безумном нападају дана 27. јуна.

„Благо томе ко довијек живи:
Имао се рашта и родити.“
Г. В.

Љубови вишњи, колко били шкрти
Даром живота, не праве грехоту,
Барем кад таштој не ируче смрти
Тога, ког створе бесмртном животу.
А Ти си постоје већ од малих ногу
Путем што води у смисо живота,
И с ничег ниси надживео многу
Смрт, вером у знак козовског Голгота.
И тим се знаком Ти и данас крсти
Пред црним врагом у братовљем лику,
Кад целг живота хтеде да ти сбрсти
Са стабла Ума — безумним на дику!
Па, док кроа цркве родних Идеала
Сви твоји Теби радосницу поје,
Почуј и с родних Јадранских жала
Тропар у славу бесмртности твоје.

Са Јадрана, уочи Видовдана, 1923.

Таме Ш. Лукавац.

наш плави Јадран лије сузе радоснице које се слијевају са Вашим сузама и у загрљају са Вама, Браћо, шалу Богу топле молитве благодарности што се је поново смиловао на наш народ и очувао нам драгоцјени живот нашег великог Николе Пашића, за да и у будуће стоји на кормилу и под његовом сретном звијездом управља са државним бродом на срећу и напредак нашег тројменог народа Срба, Хрвата и Словенаца.

Молим Браћу Београђане да са топлотом прими ове осјећаје, овај поздрав са нашег Приморја којег је Ваша јуначка мишица ослободила, јер долази од срца.

Да живи Нег. Величанство наш витешки Краљ Александар I и наш велики вођа и предсједник Владе г. Никола Пашић.

Живјели, живјели, живјели.“

„Kao skakavci kad polje opuste!“

Pod ovim naslovom donosi Dubrovačka »Narodna Svijest« један чланак, који у правом смислу ријечи одговара њезиној сврси, тројану и оневјештењу народа.

Po тобожњим подацима »Beogradskog Dnevnika« (које су сами servirali г. Cicvarić, који јуби истину као i они) sin gosp. N. Pašića са својим »zarađује« 400.000.000 Dinara на izvozu ulja bez carine iz Dalmacije, а то на штету државе и sirotинe из Dalmacije.

U koliko је nama poznato и u koliko smo čitali u samim Splitским novinama, ministarstvo finansija је ukinulo izvoznu carinu на maslinovo ulje iz Dalmacije samo usljed intervencije Trgovачke и Obrtničke Komore u Splitu. U preostavi komore bilo је istaknuto, да će ukinuće carine на ulje, uplivati на porast cijene и time да će се pomoći producentima. Ministarstvo је bez dvojбе išlo за tim ciljem.

Moguće је, да је najveću količinu ulja izvezle и да kani još да izvezе Zadrudna Banka u Splitu, ali не razumijemo što га tu ulazi sin г. Nikole Pašića. U koliko је nama poznato zadrudna Banka u Splitu је једна kreacija »Zadrudnog Saveza«, од kojega časnici oci од »Narodne Svijesti« nisu puno daleko.

»Narodna Svijest« не samo što donаша ovakve iskrivljene и tendenciozne članke, očitom namjerom да širi mržnju u narodu proti našem premijeru г. Nikoli Pašiću (jer се на sina napada, kada се не može naći argumenta да се napada oca), već тај Dubrovački list је toliko zaslijepio његових bijednih čitatelja, и im sasvim drzovito pruža posve iskrivljene brojke, računajući на njihovu lakovjernost иli на nepoznavanje matematike. On jednostavno nadodava ništice pravеći од јединice desetine па napokon и stotine. Tako n. pr. за 200 vagona ulja, carina од 200 Dinara по 100 kg., дава niшта manje већ 400.000.000 Dinara carinskog prihoda! To bi imao да zaradi sin г. N. Pašića са svojima.

primјерака, Песме Ослобођења у 20.000 примјерака и Ослобођење и Уједињење у 2000 примјерака. За све ове публикације издато је до 21.000.

3. *Подигне књижнице.* У Сарајеву Централна Библиотека Просвете броји 12.444 дјела у 15.273 свеска. У другим мјестима 86 сталних и 34 окретне књижнице са укупно 8806 књига. Од ове књижнице у овој години основало се 43. На ову ставку издало се Дин. 98.800.

4. *Организује предавања.* Та су са пројекцијамa и белу пројекција. Просвета има 8 пројекцијских апарата, један Киноск, 1422 дијапозитива сврстана у 68 серија. Израђених предавања има 25 и 10 прича за децу. За ово се издало Динара 44.000.

5. *Подигне школе Домаћница.* Прошле године основана само у једном селу. Стала је Просвету Дин. 15.000.

6. *Подигне Народне Домове.* У прошлој години подигнут трошком Просвете један Дом у Шипову (среа Јајце) који је стао Просвету Дин. 91.000, други је подигнут аузмицањем обласног секретара Просвете г. Л. Матића и трудом и новцем села у Смоквићу (Далмација).

Просвета има окупло до 20.000 чланова и то 22 велика добротвора, 500 добротвора, 5000 утемељача и 15.000 помагача.

Домаће вијести.

Dalmacija g. Pašiću. Odbor Radikalne stranke u Kninu poslao je u Beograd sljedeći brzojav: »Gospodini Ministru Predsjedniku Nikoli Pašiću šefu Radikalne Stranke, Beograd. — Radosni smo da neprijatelju nije uspjela namjera, čestitamo Vam da Vas i Bog čuva, na korist Otadžbine i stranke. — Odbor Radikalne stranke. Predsjednik: Gjurjo Vojvodina.

Iz administracije lista. Gg. pretplatnici obračuju se danomice pismima na administraciju da im javi koliko duguju, pa da podmiri svoj dug. Kad bi administracija mogala svakom pojedinom od gg. pretplatnika odgovarati na upite, iziskivalo bi ogromnoga posla a i suvišnoga troška. Svako zna od kada list prima i koliko je platio, a na celu lista stoji jasno koliko iznosi pretplata. Zato neka gg. pretplatnici izvinu, ako svaki ne dobije odgovor administracije. Izdavanje lista skopčano je sa velikim troškovima, te molimo sve naše pretplatnike, da na vrijeme i tačno vrše svoje dužnosti i da traže novih pretplatnika. — Administracija »Dalm. Radikal«.

Odgoda „Prosvetina“ koncerta u Kninu. Kako smo bili javili u nedjelju 7. o. m. imao je da dogje šibenski odbor »Prosvete« u posjete svom drugu u Kninu i tom prilikom prirediti koncert u Sokolani u korist Prosvetina gjačkog doma. Radi toga što u nedjelju kninaki Soko priređuju zabavu, to je ovaj izlet i koncert morao izostati i odgoditi se za drugi put.

Čirilometodska proslava. U četvrtak na večer u areni hotela »Kosovo« priredila je Jug. Matica proslavu Sv. Cirila i Metoda. Soko je izveo više tačaka, od kojih su neke vrlo lijepo uspjele. Vježba dječaka sa štapovima bila je izvrsna, a takogjer i vježbe naraštaja, čije su kretnje bile oštre, tako da će se s uspjehom moći natjecati na pokrajinskom sletu u Splitu. Vježbe ženskog članstva bile su otmene i dobre kao i slobodne vježbe članova. Diletanti su dobro odigrali Koroljiniu viziju »Jugana, vila najmlada«. Uloge su bile u rukama: g. ce N. Vujanović, I. Bauera i N. Jeramaza. Mladi diletanti uložili su dosta truda i vremena da dobro interpretiraju ovaj dosta teški komad. I oni su u tome uspjeli. Da se je komad onako lijepo dojmio i usplo koristila je mnogo i scenarija, koja je potpuno odgovarala. Na koncu diletante je publika burno aplaudirala. Na svršetku je Soko izveo živu sliku, koja se lijepo dojmila gledaoca. Filharmonija je bila i u četvrtak na svojoj visini.

Naš Soko radi neumorno. Njegov rad ne ograničava se samo na tjelesno jačanje članova, nego se stara i za njihovo duševno vaspitanje, kao što uopšte vodi brigu o zdravom patriotskom odgoju naše sredine, koja nije baš najzdravija. I uprava i članovi natječu se, ko će bolje ispuniti sokolsku misao. Ovi i ovakvi istupi našega Sokola zdrava su pojava, koja neće ostati bez uspjeha. Samo treba ići uvijek naprijed.

Zasluzeno odlikovanje. Gospodin potpu-kovnik Šumarević, komandir puka u Splitu a i naš poznat kao uzoran, revan i neumoran oficir, bio je Kraljevim ukazom ovo dana odlikovan ordenom Belog Orla V. stepena. Od srca mu čestitamo.

Gostovanje Nar. Pozorišta iz Zagreba. Nekoliko vrsnih članova N. Pozorišta iz Zagreba sinoć je počelo sa svojim gostovanjem u areni hotela »Kosovo«, koja je bila krcata svijeta. Publika je veselo dočekala svoje stare prijatelje Grunda, Polakovu, Šepca, Strozija i dr. Grund je i sinoć svojim humorom više puta nasmijao publiku. Šepac je otpjevao nekoliko pjesama, koje su se dopale publici. Glas mu je mio i ljubak. G.gja Polakova je završila večer. Nju i Grunda publika je osobito aplaudirala. I ako izbor komada sinuć nije bio najbolji, to se ipak publika lijepo zabiljeva. Osim jedne točke večeras je novi program. Uopšte svake večeri u glavnom će se program mijenjati.

Zbog bolesti g. Strozija odlažu se najavljeni komadi „Nosorog i Kukavica“ na 10. ov. Mjesto njih igrati će se uz ostali kabaretni program dne 7., 8. i 9. komadi „Pod starost“ i „Lili“.

Za „Prosvetin Gjački Dom“. Narodni Dom iz Smokovica poslao je 1000 dinara u fond »Prosvetina Gjačkog Doma«. Na ovaj lijepi primjer treba da se ugledaju u sva ostala naša mjesta, kulturne i prosvjetne ustanove, kao i novčani zavodi, opštine i svi imućniji gragljani.

Beogradski tehničari. Ovih dana imaju stiči u Dalmaciju apsolventi beogradske tehnike sa nastavnicima. Posjetite Dubrovnik, Split i Šibenik, te se vraćaju preko Knina na Drvar. Svrha je njihova putovanja da vide i upoznaju arhitekturu Dalmacije.

Pregled carinarnica. U Split je stigao g. Gjorgje Fotić, inspektor generalne carinarnice u Beogradu, u svrhu zvaničnog pregledavanja naših carinarnica.

Beogradski gjac i Šibeniku. Gjaci beogradske II. gimnazije sa nastavnicima iznenadili su 4. o. mj. Šibenik svojim dolaskom. Niko nije znao za taj dolazak, radi toga ih niko nije ni dočekao. Ali Šibenik nije velik i oveća skupina stranaca upala je brzo u oči gragjanstvu. Direktor M. Ježina potražio je beogradske gljake i njihove nastavnike, te ih vodio po gradu, tu-mačeći im naše starine i znamenitosti, kao i na Šubičevac, oduka su izletnici posmatrali divnu panoramu Šibenika i zaliva, koji naliči Bosforu. Naši mili beogradski gosti lijepo su se proveli u Šibeniku, nauživali mora i njegove čarobne okolice.

Otcjepljenje Boke Kotsorske od Dalmacije. Prema zakonu o podjeli države na oblasti konačno je kotar boko-kotsorski otcjepljen od Dalmacije i posve prisajedinjen zetskoj oblasti.

Viјesti.

Krunisanje Nj. V. Kralja Bleksandra. Kako se sa mjerodavne strane čuje u jesen ove godine biće krunisanje Nj. V. Kralja Aleksandra I. Koragjorgjevića. Tom će se prilikom predati Nj. Veličanstvu kip »Oslobogjenje« kao zvak zahvalnosti i sinovske odanosti. Kip je izradio vajar I. Ekert u glini, a ima se saliti iz plemenite kovine. »Oslobogjenje« prestavlja čovjeka u visini od metra, kako se oslobagja zmija, koje su ga bile obuhvatile, a ovo oslobogjenje čovjeka diva simboliše oslobogjenje našega naroda.

Opravka vojnih magazina. Ministarstvu vojnom i mornarice odobreni su potrebni krediti za opravku svih vojnih magazina u zemlji.

Italija se naoružava. Talijanska se štampa bavi spoljnim položajem, pa kaže da je Italija prisiljena da se oruža na kopnu, moru i zraku. Sadajni politički položaj iziskuje veli »Idea Nazionale« jaku militarističku državu, jer je inače ugrožen gospodarski i politički život Italije. Ne treba se boriti silnom štednjom, kada je na kocki narodna i državna sigurnost. — Tako Talijani, a što rade naši Radičevci i što piše sva njihova štampa, i ako je očito protiv koga se Italija naoružava i na što zijeva njen apetit.

Osuda atentatora na Rašina. U četvrtak je praški sud osudio atentatora Soupalova, koji je počinio atentat na čehoslovačkog min. finansija Rašina, na 18 godina teške tamnice.

Što traži Francuska. U svom novom odgovoru na njemačku notu Francuska traži da joj Njemačka isplati 31 milijardu zlatnih maraka i to 25 milijardi na račun reparacija a 6 milijardi za troškove okupacije.

Učenic kod Kralja. Oko 50 učenika i učenic osnovnih škola iz Prijedora došlo je u Beograd, odakle kreću za Srbiju i Južnu Srbiju. U četvrtak su učenici posjetili Nj. V. Kralja te ga pozdravili i poklonili mu se. Kralj se s učenicima razgovarao i darovao ih.

Radičeva slika. Uvaženi bečki list »Neue Freie Presse« donio je članak o Radiću, u kom se megu ostalim veli, da je Radić samo ugojen čovjek a nikako prestavnik hrvatske rase.

Trgovinski ugovor s Italijom. U min. finansija završava se posao oko izrade opšte carinske tarife. Čim tarifa bude izragjena, uputiće se u Rim naša delegacija za zaključenje trgovačkog ugovora s Italijom.

Brzojavne i telefonske vijesti.

Iz ministarskog savjeta. BEOGRAD, 7. Zakazana sjednica ekonomsko-finansijskog komiteta odgođena je radi sjednice ministarskoga savjeta. Ministarski savjet raspravljao je poglavito o reparacijskom pitanju. Ovo je pitanje detaljno proučeno po pravilniku ministra pravde. Dosada su ministri naručivali materijal bez ikakvog ograničenja, dočim sada za narudžbe moraju da imaju odobrenje ministarskoga savjeta. Dugo je debatirano o ratifikaciji sporazuma za reparacijsko pitanje sa Njemačkom. Ministar finansija proveo je neke korekture. U cijelom pitanju čeka se pristanak njemačke vlade. Iza toga je raspravljano o unutrašnjoj situaciji, zakonodavnom radu i spoljnoj situaciji. Ministar spolnih poslova Ninčić referirao je, da je naš poslanik u Sofiji Rakić Jučer u društvu sa poslanicima država Male Antante saopćio bugarskoj vladi, da se izmiegju Bugarske i naše Kraljevine uspostavljaju dosadašnji diplomatski odnosi.

Redukcija činovnika. BEOGRAD, 7. Ministar unutrašnjih djela proveo je opsežnu redukciju pisara u svojem resoru. On je u Srbiji snizio broj pisara od 1050 na 700. Time će biti državi ušteđeno oko 4 miliona dinara. Ministar će porazmjestiti pisare tako da će ih biti koliko ih je potreba, a ne otoliko koliko do sada.

Poljska i Mala Antanta. BEOGRAD, 7. Izmiegju 20. i 25. o. mj. sastaje se u Sinaji prestavnici Male Antante. Na sastanku će se konačno riješiti o ulasku Poljske u Malu Antantu. Poslije konferencije prestavnici M. Antante sastaje se sa prestavnicima Poljske, takogjer u Sinaji, pa će potpisati ugovor o savezu izmiegju Poljske i pojedinih država Male Antante.

Pregovori s Italijom. BEOGRAD, 7. Nije došlo, a niti misli doći do prekida pregovora izmiegju naše i talijanske paritetne komisije, koja zasjeda u Rimu. Pregovori su zastali radi nekih tehničkih pitanja. Naša delegacija dobila je nove instrukcije. Neosnovane su vijesti da je Italija zatražila suverenitet nad Rijekom.

Engleska i Francuska. PARIZ, 7. U odboru za spoljne poslove, za vrijeme debate, ustanovljeno je, da englesko-francuski pregovori u Londonu teku prijateljski i da je položaj u Ruru zadovoljavajući. I pregovori o Tangeru teku povoljno. Uopšte u shvatanju engleskom nema ružlike od francuskog shvatanja.

— U Njemačkoj je izbio štrajk metalurških radnika. Do sada štrajkuje preko 400.000 radnika. Štrajk se širi.

— Ovogodišnja je žetva u Rusiji veoma dobra. Radi toga je vlada ukinula odbor za pomoć gladnima, jer je suvišan.

— U ministarskom savjetu raspravljalo se o našim odnosima s Rusijom. Dr. Ninčić je izvjestio o položaju u Rusiji. Pašić je mišljenja, da se počne što aktivnijom suradnjom sa Rusijom. Doskora ućređić se i trgovački odnosi izmiegju naše Kraljevine i Rusije.

Redukcija učitelja. Ministarstvo prosvjete izvršiće ovih dana redukciju činovnika i učitelja, koji se nalaze u samom ministarstvu. Bilo bi potrebno oboriti tu redukciju i kod prosvjetnih odsjeka pri pokrajinskim upravama, naročito kod nas u Splitu.

Početak žetve. Prošle nedjelje počela je u Bančkoj djelomična žetva ječma i raži. Po probama sa vršitbom izvedenih u okolini Srbrabrana i Cantavira rod je 10—12 mtc. po kat. jutru, a na nekim mjestima i više. Kvaliteta je takogjer vrlo dvbra. Žetva će biti slabija sama u kraljevima, u kojima je padoo led. Računa se da će žetva biti mnogo bolja nego što se očekivalo i da će cijene pasti, čim se novo žito pojavi u tržištu.

Čehoslovačka kupuje zlato. Kako se javlja iz Londona, čehoslovačka je vlada kupila kod Engleske banke zlata u vrijednosti od 320.000 funti, koje ima da posluži za povišenje zlatne zalihe češke novčaničke banke.

Paskijevic izručen. Poznati mtadi razbojnik Paskijevic izručen je našim vlastima. Doveden je u Zagreb, gdje je priznao svoj zločin.

